

ר"א דאפשר קודם דאתי ליד גובר הוא ברשות הקדש, או כשיטת הנ"ב, שאין לו נאמנות על חרטה בדבר שנוגע להקדש, אבל בגזירות לא שייך כל הנ"ל, כמובן. ומה שאמרו בפסחים מ"ו: הואיל ואי בעי מיתשל לר"א נראה דגבי תרומה יש בידו להפקיע קדושה, שע"ז אינו מפקיע ממון הכהן, שהרי גם קודם ההפרשה הוא שייך לכהן וממון כהן פתיך ב"י, אלא שבממון כהן אין שום קדושה מצד עצמו והקדושה היא תולדת ההפרשה וזה יש בידו להפקיע ע"י שאלה, משא"כ הקדש, שכל הקדושה הוא משום שהוא ממון הקדש וממון הקדש אין בידו להפקיע ע"י שאלה ולפי"ז לר"א בתרומה שפיר מהני שאלה, ודו"ק.

ואע"ר עוד עמ"ש בעמוד ו', ד"ה ועיקר, עמ"ש התוס' דגזירות דהקדש משום שנאמר: 'קדוש יהיה', וכתב כת"ר, שהיא דרשה מחודשת שלא הוזכרה בש"ס — תמיהני, שהרי כך לשון הספרי על הפסוק 'קדוש יהיה' — 'זו קדושת שעך ... או אינו אלא קדושת הגוף?' כשהוא אומר: 'קדוש הוא לה' הרי קדושת הגוף אמור, הא מה ת"ל: 'קדוש יהיה' ? — זו קדושת שעך', ולכאורה היא נגד הגמרא תענית י"א, ע"א, דמבואר דפליגי שם שמאל ור"א אי, קדוש יהיה קאי על הנזיר או על השער, ובאמת זה אינו, דהנה הרש"ש כתב על מ"ש ר"א: ומה זה שציער עצמו בדבר אחד, ולא אמר: שציער עצמו מן היין, כמו ר"א הקפר, ע"ש, וביאר דדרשת ר"א דלשון הכתוב, 'קדוש יהיה' גדל פרע שער ראשו, שהכתוב משבחהו על מה שהוא מגדל פרע שער ראשו וע"ז מצער עצמו, שגידול שער הוא צער, ושמאל אמר, שאין זה שבח אלא איסור בעלמא, אבל גם שמאל מודה דנקרא קדוש, כדרשת הספרי הנ"ל ונקרא ג"כ חוטא, כמ"ש הב"ח בהגהותיו. (הסוף חסר).

סימן צה

ב"ה י"א מנ"א תשכ"ד מונטרה

כבוד הרב הגאון וכו' מהרי"ד עפשטיין שליט"א, בניווק
ברכת שלום.

פותח אני בבקשת סליחה על איחור תשובתי למכתבו הנכבד מכ"ח סיון ש. ז. מחמת מחלה שעברה עלי ל"ע נתעכבה תשובתי. ב"ה כי הוטב לי, מה שכתב כת"ר בבן ישיבה צעיר (גיל ט"ו-ט"ז) בעל כשרון, שגלגל בתאות משחק אחיות עינים, התחברות זו עם בני החבורה של המקצוע וספרותו הלופת את תכונת העלם מזאיגה את ההורים, וכיון שהצעיר, למרות האמור, אדוק הוא בתורה ומצוות עלתה

השאלה, אם כדאי להשתמש בתחבולה של הדרה, היינו שהאב יאסור עליו הנאה במכשירים שהוא קונה לשימושו במשחק הנ"ל. כת"ר כותב כי מצד אחד הרי הדרה לדבר מצוה היא, ומצינו שהאב יכול להדיר את בנו בנזיר (נזיר כ"ח, ע"ב) ומצינו אב מדיר בנו לת"ת (נדרים ל"ח, ע"ב), וכן שמדירו כדי למנועו מעובדא בישא, כההוא גברא דה"ל ברא דהוה שמיט כיפי דכיתנא (שם מ"ח, ע"ב) — הנה מצד ההלכה אין שום יסוד להדרת הבן במכשירים שקונה לשימושו במשחק הנ"ל. דהנה הרמב"ם הל' נזירות פ"ב, ה"ג פוסק כר"י, דהלכה היא בנזיר, וכותב מפורש: 'ואינו נוהג בשאר נדרים'. וע"ש בכ"מ, שהוציא כן מלשון הגמרא שהלכה היא בנזיר, דדוקא בנזיר ולא בשאר נדרים. וחז"ל מזה, הרי הדין שמדיר את בנו בנזיר הוא דוקא בבנו קטן, כמבואר בנזיר כ"ט, ע"ב: עד מתי מדיר את בנו בנזיר? עד שיביא שתי שערות. דברי רבי וכו'. והרמב"ם שם פוסק כרבי ע"ש, ולר"י ברי' עד שיגיע לעונת הנדרים, ובנידון דידן הבן הוא בגיל ט"ו-ט"ז וא"כ אין האב מדירו אפילו בנזיר ומכש"כ שאינו יכול להדירו בשאר נדרים. ועוד, הא גבי האב שהדיר את בנו בנזיר יכול הבן או קרוביו למחות, ואם מחו בטלה הנזירות, כמפורש במשנה שם והובא להלכה ברמב"ם שם. ויש פירוש אחר במשנה שם, שמה שנאמר שהאב מדיר את בנו בנזיר היינו שאומר לו שיקבל נזירות, ע"ש בר"ן ובפירוש הרא"ש.

והנה הרא"ש פסק שהבן צריך למחות מיד כשמע מאביו, אבל אם שתק לאחר שמע אינו יכול למחות שוב. אולם, לפי פירוש הר"ן והרא"ש הנ"ל שהדרת הבן בנזיר היינו שציוה לו לאמר הריני נזיר, ובכ"ז איתא במשנה שהבן והקרובים יכולים למחות, משמע שהמחאה יכולה להיות גם אחר ששמע ואפי' אחר שאמר הריני נזיר, ובכ"מ דקדק מלשון הרמב"ם שסובר גם הוא כהרא"ש שצריך למחות מיד, אבל אין דקדוקו מוכרע כמבואר למעין, שהרמב"ם רק מתאר ענין הדרת בנו בנזיר, ולכן כתב [שם, הי"ד]: 'כיצד האב שאמר לבנו הקטן: הרי אתה נזיר, או שאמר: בני פלוני נזיר, או הרי זה נזיר ושתק הבן, ה"א נזיר'. ובה"ל ט"ז: 'לא רצה הבן ומחה בדבר זה או שמחו קרוביו או שגלח שעריו או שגלחוהו קרוביו, שהרי נעשה מעשה שגלה דעתו שלא רצה הוא או קרוביו בגזירות זו'. מלשון זה משמע, שאפילו אם שתק בתחלה, מ"מ יכול אח"כ לומר שאינו רוצה בנזירות זו, ורק שתק מחמת כבוד או יראת האב, ועכ"פ לפי פירוש הר"ן הנ"ל שהדרה זו פירושה שבצווי האב אמר הבן

הריני גזיר יכול אח"כ לומר שלא אמר כן רק בשביל צווי האב, אבל הוא עצמו אינו רוצה בכך. ומה שהביא כת"ר מגמרא נדרים ל"ה, שהאב מדיר את בנו לת"ת—התם הפירוש הוא שמדיר את בנו מנכסיו אם לא ילמוד תורה, כפירש"י או כפירוש הר"ן, שהאב הדיר את עצמו שלא יהנה בנו כדי שלא יתבטל מת"ת וכן הא דדף מ"ח: והוא גברא דהוה ליה ברא דשמוט כיפי דכיתנא אסרינהו לנכסיו עליה—התם ג"כ הפירוש שהדירו שלא יהנה מנכסיו בחייו ובמותו, אבל בנידון דידן רוצה האב להדיר את הבן מן המכשירים שהבן קנה לעצמו, בודאי שאינו יכול להדירו, שהרי הבן הוא גדול, ומה שקנה שייך לו, ואפילו אם האב נתן לו כסף, אין לו רשות לאסור בהנאה את התפצים שקנה הבן לעצמו, משום שהכסף שנתן לו האב במתנה שייך לו והתפצים שקנה הבן הם ג"כ של הבן ולא של האב, ואין לאב שום זכות על התפצים. כל זה הוא מצד ההלכה.

אכן מטעמים פדגוגים יש להניע מאמצעי כפיה בנוגע לבן הסוטה מהדרך הכבושה. כבר הזכיר כת"ר את האיסור להכות בנו גדול, וצדק כת"ר באמרו שלא דווקא מכה ביד אלא כל אמצעי כפיה בכוח עולל להביא לידי תוצאות הפוכות מהרצוי. וכבר הוכיחו הפדגוגים המודרניים, שהכפיה או ביצוע רצון בכוח מעורר בנער בגיל מבוגר עקשנות יתר ונטיה למרידה. העצה הנאותה ביותר למצוא לנער זה עיסוק משעשע אחר, להעתיק את תשוקתו לשעשועים ^{ממשחק} ^{לחידושים} זה של אחיות עינים לעניינים אחרים מבלי שירגיש בכך. בנידון שלפנינו שהנער אדוק בתורה ובמצות, אולי כדאי לשלוח את הנער לארץ ישראל ללמוד שם בישיבה, שינוי החברה והאווירה הרוחנית ירחיקהו מההוי האמריקני ותעסוקי הבל של הנער האמריקני. טוב שנסיעה זו לא"י תוצע לו כפרס בעד מעשים טובים, ויכולים גם להבטיח לו שכל המכשירים של המשחק המהביל יהיו גנוזים ושמורים עד חזירתו מא"י, וייתכן כי בשובו מא"י לא ימצא עוד עניין במשחק ההבל של אחיות עינים.

ועל תלבושת הנשים המודרנית, כפי שתיאר כת"ר—בודאי אסור להסתכל באשה זו המלובשת בבגדים אלה. ואף שבגמרא ע"ז כ', ע"ב אמרו, שהאיסור להסתכל בבגדים צבעוניים הוא רק במכירה — זהו רק במסתכל על בגדים אלה כשהם תלויים על הכותל, אבל אם מסתכל באשה עצמה שלובשת בגדים אלה, בודאי אסור אפילו אינו מכירה. וכבר אמרו שם כ', ע"א: שלא יסתכל אדם באשה נאה ואפילו פנויה. והנה בשו"ע אהע"ז סי' כ"א מדבר רק באיסור שעל

האיש, אולם בגמרא שבת ס"ב, ע"ב: דרש רבא בריה דרב עילאי, מאי דכתיב: "ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון", שהיו מהלכות בקומה זקופה, ותלכנה נטויות גרון, שהיו מהלכות עקב בצד גודל, ומשקרות עינים... ומתיוזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס. ובתו של ר' חנינא בן תרדיון נענשה לפי שדקדקה בפסיעותיה [ע"ז י"ח, ע"א]. והנה בנוגע לאיסור אין כאן מקום לשאלה, וכל אנשי הדת והמוסר מצטערים על כך, ובנוגע למלחמה נגד חזיון מעליב זה בקרב נשי ישראל — זו היא באמת שאלה גדולה. הקו המכריע הוא הבאת תועלת מוסרית, אבל לא לעורר מחלוקת ולהרחיק הנשים מבתי התפילה.

מכבודו ומוקירו בידידות רבה
יחיאל יעקב וויינברג

סימן צו

ביה ה' וישלח תשי"ד

לכבוד ידידי הרב הגדול החכם השלם אוצר של י"ש ומדות טובות כש"ת מהר"א מונק, שליט"א,
רב ואב"ד דק"ק עדת יראים בפאריז.

בדבר שאלת כת"ר אם מותר להפיל תרדמה על התינוק בשעת מילתו כדי שלא ירגיש כאב המילה, וכן אם מותר להפיל תרדמה על מי שבא להתגייר, וכן בישראל גדול שלא נימול בקטנותו ורוצה שירדימו אותו בשעת מילתו.

הנה, בשו"ת אמרי יושר ח"ש סי' ק"מ נשאל בגר הבא להתגייר אם מותר למשוח את האבר בסם כדי שלא ירגיש בכאב החיתוך, והגאון המחבר אסר לעשות כן. וטעמו, כיון שחז"ל ידעו מסם זה, כמפורש בב"ק ריש פרק החובל (פ"ה, ע"א), שאפשר לקטוע ידו של אדם בסם, וראינו שרבותינו בכל הדורות לא נהגו כן, נראה דהוי ק"ל לחז"ל שהמילה צריכה להיות בצער דווקא. וכן מבואר בב"ר פמ"ז, י"א, שאברהם אבינו הרגיש בצער מילתו, כדי שיכפול הקבי"ה שכרו, וח"ו לחדש חדשות שלא נהגו מעולם ובדבר כזה הוי לא ראינו ראי'. וראיתי מביאים בשם ספר כורת הברית, שנוהרים המוהלים שלא למול התינוק בשעה שהוא ישן, אלא מקיצין אותו קודם המילה, שלא יבוא לידי נכפה, ח"ו, ואמנם שמעתי כי הרבה רבנים התירו להרדים את האבר בסם כדי למנוע צער החיתוך, ובתוכם גם הרה"ג מהר"י צירלסון, ז"ל, בספרו מערכי לב.

אמנם, בהרדמה מקומית באותו אבר יש פנים להתיר, שלא מצינו בשום מקום שיש מצוה למול